

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

© Министерство на правосъдието на Република България, mjs.bg. Разрешението за повторно публикуване на този неофициален превод е предоставено единствено за целите на включването му в базата данни HUDOC на ЕСПЧ.

© Ministry of Justice of the Republic of Bulgaria, mjs.bg. Permission to re-publish this non-official translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

ЧЕТВЪРТО ОТДЕЛЕНИЕ

**ДЕЛО „ШЕСТИ МАЙ ИНЖЕНЕРИНГ ООД” И ДРУГИ срещу
БЪЛГАРИЯ**

(Жалба № 17854/04)

РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

20 септември 2011 г.

ОКОНЧАТЕЛНО

20/12/2011

Решението става окончателно при обстоятелствата по член 44, § 2 на Конвенцията. Може да бъде предмет на редакторска преработка.

По делото „Шести Май Инженеринг ООД“ и други срещу България“,

Европейският съд по правата на човека (Четвърто отделение), на заседание в състав:

Николас Браца, *Председател*,
Лех Гарлицки,
Лиляна Мийович,
Свер Ерик Йебенс,
Здравка Калайджиева,
Небойша Вучинич,
Винсент А. Де Гаетано, *съдии*,

и Лоурънс Ърли, *Секретар на отделението*,

След като заседава при закрити врата на 30 август 2011 г.,

постанови следното решение, прието на указаната по-горе дата:

ПРОЦЕДУРА

1. Делото е заведено по жалба (№ 17854/04) срещу Република България, подадена в Съда на основание на член 34 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи („Конвенцията“) на 3 май 2004 г. Жалбата първоначално е внесена от „Шести май инженеринг“ ООД, българско дружество с ограничена отговорност, и г-н Красимир Костов Евтимов, български гражданин (като „Шести май инженеринг“ ООД е изцяло собственост на г-н Евтимов и неговата съпруга, г-жа Калина Николова Стойчева). Те се оплакват по-специално, че Държавата се намесила в делата на дружество, в което те притежават акции, и в техните права на акционери в това дружество. В писмо от 7 юли 2004 г. седем български граждани, г-н Георги Фердинандов Митев, г-жа Калина Николова Стойчева (съпругата на г-н Евтимов), г-н Стефан Борисов Стефанов, г-жа Лиляна Николова Галева, г-жа Нели Миткова Александрова, г-жа Николина Славева Амзина и г-н Иван Боянов Божилов, и три български дружества с ограничена отговорност, „Моторинженеринг“ ООД, „Нов бряг“ ООД (дружество, притежавано изцяло от г-жа Стойчева) и „Витекс“ АД, изразяват своето желание да се присъединят към жалбата.

2. Жалбоподателите са представлявани от г-жа С. Маргаритова-Вучкова и г-н К. Кирилов, адвокати, практикуващи в София. Българското правителство („Правителството“) е представлявано от своите Представители, г-жа Н. Николова и г-жа С. Атанасова, от Министерство на правосъдието.

3. Жалбоподателите, всеки от които е акционер в акционерно дружество, се оплакват от намеса в участието им в дружеството и от

редица производства, в които те са опитали да се защитят срещу последиците от тази намеса.

4. На 31 март 2009 г. Съдът (Пето отделение) решава да уведоми Правителството относно жалбата. Също така е взето решение за едновременен преглед на допустимостта и съществото на жалбата (член 29, § 1 от Конвенцията).

5. На 18 май 2009 г. Съдът получава декларация от един от жалбоподателите, г-н Георги Фердинандов Митев, с дата 24 април 2009 г., в която той изразява желанието си да оттегли своите оплаквания, тъй като след подаването на жалбата е прехвърлил всичките си акции към горепосоченото дружество на втория жалбоподател, г-н Красимир Костов Евтимов (виж параграф 14 *in fine* по-долу).

6. В техните твърдения, изпратени на 21 декември 2009 г. в отговор на становището на Правителството по допустимостта и съществото на жалбата, жалбоподателите предявяват и други оплаквания относно справедливостта и продължителността на делото, заведено от дружествата жалбоподатели „Моторинженеринг“ ООД и „Витекс“ АД през април 2000 г. и относно безпристрастността от страна на съдилищата, разглеждащи тези производства (виж параграфи 35-39 по-долу).

7. След реструктурирането на съставите на Съда на 1 февруари 2011 г., жалбата е прехвърлена на Четвърто отделение.

ОТНОСНО ФАКТИТЕ

I. ОБСТОЯТЕЛСТВА ПО ДЕЛОТО

8. Дружествата жалбоподатели, „Шести май инженеринг“ ООД, „Моторинженеринг“ ООД, „Нов бряг“ ООД и „Витекс“ АД, са установени съответно в София, Варна, Бургас и Габрово. Другите жалбоподатели, г-н Красимир Костов Евтимов, г-н Георги Фердинандов Митев, г-жа Калина Николова Стойчева, г-н Стефан Борисов Стефанов, г-жа Лиляна Николова Галева, г-жа Нели Миткова Александрова, г-жа Николина Славева Амзина и г-н Иван Боянов Божилов, са родени съответно през 1946, 1955, 1953, 1956, 1945, 1960, 1947 и 1960 г. и живеят в София.

A. Дружеството, в което жалбоподателите са акционери

9. Към процесния момент всички жалбоподатели са акционери в „Международен център по фирмено управление“ АД – МЦФУ),

акционерно дружество, извършващо дейност в областта на професионалното обучение. При учредяването си през 1989 г. дружеството е с акционерен капитал от 3 000 000 стари български лева (BGL)¹, разделен на три хиляди акции от по BGL 1 000 всяка. Три хиляди нови акции с номинална стойност от BGL 1 000 всяка са разрешени и издадени през 1990 г., като по този начин капиталът на дружеството достига BGL 6 000 000. През 1998 г. номиналната стойност на акциите е увеличена на BGL 10,000 всяка, като по този начин акционерният капитал на дружеството достига BGL 60 000 000 (който става BGN 60 000 след деноминацията на валутата от юли 1999 г. – виж бележката под линия по-долу).

10. На 6 април 1990 г. МЦФУ сключва договор с Министерство на финансите, с който придобива правото да използва за своите дейности по професионални обучения, за период от петдесет години, обучителен център, състоящ се от сгради и прилежаща земя в село Бистрица, близо до София. В замяна на придобиването МЦФУ, освен че се съгласява да плати BGL 6 078 000 за правото на ползване (според жалбоподателите към този момент тази сума се равнява на справедливата пазарна стойност на обучителния център), се задължава и да извърши за своя сметка реконструкция и подобрения на помещенията. Предвидено е обаче, че ако правото на ползване бъде прекратено, Държавата остава собственик на целия имот.

11. С решение на Министерския съвет от 21 май 1990 г. МЦФУ официално получава правото на ползване на обучителния център съгласно условията, заложили в горепосочения договор. Няколко месеца по-късно МЦФУ извършва съответното плащане за правото на ползване.

12. Между 1990 и 1999 МЦФУ извършва съществени работи по ремонт и реконструкция, като разширява съществуващите сгради на обучителния център, изграждайки нови такива и развивайки инфраструктурата на центъра.

13. През 1997 г. приходите на МЦФУ от дейността му по професионално обучение са 390 000 щатски долара (USD), а през 1998 г. се увеличават на USD 452 300. Доходите му за първите седем месеца на 1999 г. са USD 291 470. През юли 1999 г. дружеството има сто и десет служители. До този момент жалбоподателят г-н Евтимов служи като изпълнителен директор на дружеството.

14. През юли 1999 г. жалбоподателите заедно притежават общо 49,83 % от капитала на МЦФУ, или 2 990 акции. Тяхното акционерно участие е разпределено както следва:

- (i) „Шести май инженеринг“ ООД – 250 акции;

1. На 5 юли 1999 г. българският лев е деноминиран. Един нов български лев (BGN) е равен на 1 000 стари български лева (BGL).

- (ii) „Моторинженеринг“ ООД – 50 акции;
- (iii) „Нов бряг“ ООД – 240 акции;
- (iv) „Витекс“ АД – 50 акции;
- (v) г-н Красимир Костов Евтимов – 610 акции;
- (vi) г-н Георги Фердинандов Митев – 600 акции;
- (vii) г-жа Калина Николова Стойчева – 390 акции;
- (viii) г-н Стефан Борисов Стефанов – 200 акции;
- (ix) г-жа Лиляна Николова Галева – 100 акции;
- (x) г-жа Нели Миткова Александрова – 100 акции;
- (xi) г-жа Николина Славева Амзина – 100 акции; и
- (xii) г-н Иван Боянов Божилов – 300 акции.

На неуточнена дата след 2004 г. г-н Митев прехвърля всичките си акции на г-н Евтимов.

15. Междувременно през 1992 г. МЦФУ влиза в производство по ликвидация. Въпреки това през 1995 г. общо събрание на неговите акционери взема решение да прекрати производството по ликвидация. С решение № 6 от 28 юли 1995 г. Софийски градски съд вписва това решение в търговския регистър. На 3 август 1996 г. общо събрание на акционерите на МЦФУ приема нов устав, който предвижда дружеството да бъде управлявано от съвет на директорите вместо от управителен съвет и надзорен съвет, които съществуват до този момент. Събранието обаче не избира членове на новия съвет на директорите.

Б. Решение № 9 от 21 юли 1999 г. и промяна в контрола върху МЦФУ

16. Между 20 и 22 юли 1999 г. г-н Б.С., действайки от името на дружество, „Минстрой Холдинг“ АД („Минстрой“), подава молба до Софийски градски съд да впише в търговския регистър избора на Минстрой като нов управляващ директор на МЦФУ, както е „решено“ от съвета на директорите на МЦФУ на 20 юли 1999 г.

17. На 21 юли 1999 г. съдия Р.П. от фирмено отделение на Софийски градски съд, действайки по своя инициатива и в закрито заседание, постановява решение № 9 за МЦФУ. Позовавайки се на член 192, § 2 от Гражданския процесуален кодекс (виж параграф 53 по-долу) и отбелязвайки, че решение № 6 от 28 юли 1995 г. (виж параграф 15 по-горе) не е посочило кои са членовете на съвета на директорите на МЦФУ, тя заявява:

„Без съмнение, това е очевидна грешка. .. Тя следва да бъде отстранена чрез коригиране на решение № 6 .. и вписване на съвета на директорите [в регистъра].“

Съответно съдията вписва имената на петима членове на нов съвет на директорите в търговския регистър. Всички те, с изключение на г-н Евтимов, са юридически лица.

18. На следващия ден, 22 юли 1999 г., съдия Р.П. постановява решение № 10. Цитирайки „решение“ на нововписания съвет на директорите от 20 юли 1999 г. (виж параграф 16 по-горе), тя заличава г-н Евтимов като изпълнителен директор на МЦФУ и вписва на негово място Минстрой, представлявано от г-н Б.С.

19. На 26 юли 1999 г. г-н Б.С. и други представители на Минстрой поемат контрола върху помещенията на МЦФУ и изваждат насилствено от там дотогавашното ръководство, включително г-н Евтимов. На 27 юли 1999 г-н Б.С., в качеството си на представител на новия управляващ директор, издава заповед, с която забранява на г-н Евтимов да влиза в помещенията на дружеството.

20. Новото ръководство свиква и провежда две общи събрания на акционерите на МЦФУ, които се провеждат на 30 септември и 15 ноември 1999 г. Жалбоподателите, както и някои други акционери, не са допуснати до тези събрания. В резултат от това на тях присъстват акционери, представляващи едва 8 % от капитала на МЦФУ. Събранията избират нови членове на съвета на директорите на МЦФУ и нов изпълнителен директор. Общото събрание от 30 септември 1999 г. решава също така изпълнителният директор „да анулира всички съществуващи акции и акции на предявител и да издаде нова книга на акционерите и нови акции на предявител“. Жалбоподателите твърдят, че техните имена са оставени извън книгата на акционерите на МЦФУ, изготвена съгласно това решение.

21. С оглед на обезпечителната мярка, постановена от Софийски районен съд (виж параграф 25 по-долу), на 30 септември 1999 г. Софийски градски съд отлага регистрацията на решенията, приети на първото общо събрание. След отмяната на обезпечителната мярка (виж параграф 26 по-долу), на 29 ноември 1999 г. Софийски градски съд възобновява регистърното производство и с решения №№ 11 и 12 от 29 ноември и 13 декември 1999 г. вписва промените в търговския регистър.

22. На 15 ноември 1999 г. акционери на МЦФУ, представляващи 71,3 % от акционерния капитал на МЦФУ, които се противопоставят на действията на новото ръководство и които не са допуснати до общите събрания, свикани от това ръководство, провеждат „паралелно“ общо събрание. Те вземат няколко решения и избират нов съвет на директорите. На 2 декември 1999 г. Софийски градски съд отказва да впише тези данни в търговския регистър, отбелязвайки, че събраниято не е свикано от съвета на директорите, който е посочен в търговския регистър, и че няма доказателства, че то е редовно

проведено. Изглежда, че жалба на жалбоподателите срещу този отказ е обявена за недопустима от Софийски апелативен съд.

23. Между юли 1999 г. и май 2000 г. г-н Евтимов и другите жалбоподатели подават редица жалби пред прокуратурата, министрите на правосъдието и на икономиката и други държавни органи с молба да предприемат мерки, за да защитят правата на акционерите на МЦФУ.

В. Дела, заведени от жалбоподателите

1. От „Шести май инженеринг“ ООД

24. През септември 1999 г. „Шести май инженеринг“ ООД завежда иск срещу МЦФУ, представлявано от своето ново ръководство, по член 431, § 2 от Гражданския процесуален кодекс от 1952 г. („Кодексът“) (виж параграф 51 по-долу). То иска отмяната на решения №№ 9 и 10 от 21 и 22 юли 1999 г. (виж параграфи 17 и 18 по-горе). То иска още, позовавайки се на член 498 от Кодекса (виж параграф 51 *in fine* по-долу), да бъдат отменени съответните вписвания в търговския регистър. То твърди, че решенията са нищожни, тъй като (i) през 1995 г. не е имало решение на акционерите на МЦФУ за избор на нов съвет на директорите и (ii) този орган е бил предвиден за първи път едва в новия устав на МЦФУ, приет през 1996 г. (виж параграф 15 по-горе). Поради това не са били налице основания за коригиране на грешки в решение № 6 от 28 юли 1995 г. Освен това Софийски градски съд е приел, че новият съвет на директорите на МЦФУ валидно е избрал управляващ директор на 20 юли 1999 г., един ден преди този съвет да бъде вписан в търговския регистър и така да придобие качество да извършва действия. Накрая, Софийски градски съд е пренебрегнал изискванията на член 192, § 2 от Кодекса (виж параграф 53 по-долу), тъй като е действал по своя собствена инициатива, а не е провел заседание.

25. По искане на „Шести май инженеринг“ ООД на 21 септември 1999 г. Софийски районен съд, след като констатира, че съществува риск правата, които дружеството може да придобие по едно бъдещо решение, да бъдат осуетени, постановява обезпечителна мярка. Той спира изпълнението на решения №№ 9 и 10 на Софийски градски съд, забранява на новия съвет на директорите и изпълнителен директор на МЦФУ да вземат каквито и да било управленски решения и да се разпореждат с активи на дружеството и нарежда общото събрание на акционерите на МЦФУ, насрочено за 30 септември 1999 г. (виж параграф 20 по-горе), да бъде отложено.

26. Въз основа на жалба на един от членовете на новото ръководство на МЦФУ Софийски градски съд отменя обезпечителната

мярка в окончателно решение от 3 ноември 1999 г. Той постановява, че няма реален риск изпълнението на което и да било бъдещо решение да бъде осуетено, тъй като ако искът на „Шести май инженеринг“ ООД бъде уважен и решения №№ 9 и 10 бъдат отменени, това може да бъде вписано в търговския регистър. Освен това той постановява, че е невъзможно да спре изпълнението на решения №№ 9 и 10, тъй като те вече са довели до промени в търговския регистър. Освен това се посочва в решението, че чрез забраната за новият съвет на директорите и изпълнителен директор на МЦФУ да вземат управленски решения и да се разпореждат с активи на дружеството, съдебното разпореждане всъщност прави невалидни решения №№ 9 и 10 и промените, внесени с тях в данните по регистрацията на МЦФУ, а това е неприемливо в едно междинно производство. Накрая, съдът постановява, че не е подходящо да се възпрепятства провеждането на общо събрание на акционерите във връзка с иска за анулиране на извършени преди това вписвания в търговския регистър. „Шести май инженеринг“ ООД се опитва да обжалва това решение, но на 15 октомври 1999 г. Софийски апелативен съд обявява обжалването му за недопустимо.

27. На 21 юни 2000 г. Софийски градски съд уважава иска на „Шести май инженеринг“ ООД по член 431, § 2, и член 498 от Кодекса. На 10 юли 2002 г. и 3 ноември 2003 г. съответно неговото решение е потвърдено от Софийски апелативен съд и Върховен касационен съд. Съдилищата констатира, че дружеството е легитимно да заведе исковете, тъй като е акционер в МЦФУ, въз основа на неговите акции на приносител и книгата на акционерите на МЦФУ. По-специално Софийски апелативен съд установява, че „тези доказателства са недвусмислени – те показват, че дружеството ищец е придобило и притежава акции в дружеството ответник“.

28. По-нататък съдилищата установяват, че невписването през 1995 г. на съвет на директорите на МЦФУ в регистъра не би могло да се счита за очевидна грешка. Софийски градски съд постановява:

„Съгласно член 192, § 2 от [Кодекса], съдът е единствено компетентен, по своя собствена инициатива или по искане на страните, да коригира очевидна грешка в свое решение.. Следователно съдът не е компетентен да вписва нови обстоятелства [в регистъра].“

Следователно съдия Р.П. не е била оправомощена да действа по своя инициатива, за да извърши вписванията, които е извършила на 21 юли 1999 г. и решение № 9, постановено от нея, е недействително. Във връзка с това Върховният касационен съд постановява:

„Вписване в търговския регистър, което не е извършено по искане на лице, оправомощено по закон да направи такова искане, следва да се счита за недопустимо.“

29. Съответно съдилищата, позовавайки се на член 498 от Кодекса (виж параграф 51 *in fine* по-долу), обезсилват вписванията в търговския регистър, извършени по отношение на решение № 9.

30. Съдилищата не се произнасят във връзка с решение № 10. „Шести май инженеринг“ ООД не иска допълване на техните решения в това отношение.

2. От г-н Евтимов

31. На 28 юли 1999 г. г-н Евтимов също завежда иск срещу МЦФУ, представлявано от неговото ново ръководство, по член 431, § 2 от Кодекса и член 71 от Търговския закон (виж параграфи 51 и 56 по-долу), с молба да бъде обявено, че решения №№ 9 и 10 са нищожни. Освен това той иска, съгласно член 498 от Кодекса (виж параграф 51 *in fine* по-долу), да бъдат отменени вписванията в търговския регистър, направени съгласно тези решения. Аргументите му са сходни с представените от „Шести май инженеринг“ ООД (виж параграф 24 по-горе).

32. На 4 февруари 2000 г. Софийски градски съд спира производството, като се позовава на образуването на наказателно производство за злоупотреба със служебно положение срещу г-н Евтимов в предишното му качество на изпълнителен директор на МЦФУ. На 10 февруари 2000 г. г-н Евтимов обжалва спирането, като заявява, че въпросите, цитирани от Софийски градски съд, нямат връзка с неговия иск. На 24 март 2000 г. Софийски апелативен съд уважава жалбата и производството е възобновено.

33. Софийски градски съд постановява решение на 4 декември 2001 г. На 17 март 2003 г. и 9 март 2004 г. то е потвърдено съответно от Софийски апелативен съд и Върховния касационен съд. Въз основа на книгата на акционерите на МЦФУ и акциите на приносител, представени от г-н Евтимов, съдилищата установяват, че той е акционер в дружеството. Освен това те се произнасят поради причини, сходни с тези в производството по иска, заведен от „Шести май инженеринг“ ООД, че решение № 9 е вписало данни в регистъра, които се отнасят за действия, които не са се случили. Въпреки това, този път те считат за недопустимо да разглеждат в същото дело молба по член 498 от Кодекса, като казват, че тази молба, по принцип, се разглежда в извънсъдебно производство.

34. Съдилищата не се произнасят във връзка с решение № 10 и молбата на г-н Евтимов съгласно член 498 по отношение на същото. Той не подава молба за допълване на решенията им в това отношение.

3. От „Моторинженеринг“ ООД и „Витекс“ АД

35. През април 2000 г. двете Дружества жалбоподатели завеждат иск по член 431, § 2 от Кодекса с искане за отмяна на решения №№ 9, 10, 11 и 12 на Софийски градски съд (виж параграфи 17, 18 и 21 по-горе). Освен това те искат, съгласно член 498 от Кодекса (виж параграф 51 *in fine* по-долу), да бъдат отменени съответните вписвания в търговския регистър.

36. На 20 юни 2000 г. производството е спряно до приключване на делото, заведено от „Шести май инженеринг“ ООД (виж параграфи 24-30 по-горе). По искане на „Моторинженеринг“ ООД и „Витекс“ АД от 16 февруари 2006 г. на 21 март 2006 г. делото е възобновено.

37. На 12 май 2006 г. Софийски градски съд отхвърля исковете. След обжалване на 5 октомври 2007 г. Софийски апелативен съд частично отменя решението на градски съд и постановява, че дружествата жалбоподатели вече нямат интерес да искат отмяна на решение № 9, тъй като това решение и съответните вписвания в търговския регистър вече са отменени в делото, заведено от „Шести май инженеринг“ ООД. Той връща останалата част от делото, по отношение на решения №№ 10, 11 и 12, за повторно разглеждане.

38. На 29 октомври 2008 г. Софийски градски съд постановява решение, което е потвърдено от Софийски апелативен съд на 6 юли 2009 г. Съдилищата постановяват, че отмяната на решение № 9 няма обратно действие и че отмяната на вписванията в регистъра, извършена съгласно това решение, съответно е влязла в сила едва след решението от 3 ноември 2003 г., с което приключва делото, заведено от „Шести май инженеринг“ ООД. Поради това решения №№ 10, 11 и 12, постановени преди отмяната и основани на вписването в регистъра, извършено на 21 юли 1999 г., не са недействителни. Отбелязано е също така, че „Моторинженеринг“ ООД и „Витекс“ АД, доколкото те твърдят, че общите събрания на акционерите, чиито решения са вписани с решения №№ 11 и 12, не са били надлежно свикани и проведени, са могли да обжалват тези решения по член 74 от Търговския закон от 1991 г. (виж параграф 56 по-долу), но не са сторили това в съответните срокове. Съответно техните искове са отхвърлени.

39. Не е ясно дали „Моторинженеринг“ ООД и „Витекс“ АД са искали разрешение да обжалват поради неправилно приложение на закона пред Върховния касационен съд.

Г. Дисциплинарното производство срещу съдия Р.П.

40. След редица подадени от г-н Евтимов жалби, в началото на 2000 г. Инспекторатът на Министерството на правосъдието разглежда

действията на съдия Р.П. във връзка с решение № 9 (виж параграф 17 по-горе) и стига до заключението, че тя е нарушила съответните процесуални правила в много отношения. Въз основа на тези заключения, на 22 май 2000 г. Министърът на правосъдието предлага на Висшия съдебен съвет да бъде образувано дисциплинарно производство срещу съдията. Това е направено и в решение от 6 октомври 2000 г. дисциплинарен състав на Съвета налага на съдия Р.П. дисциплинарно наказание предупреждение. Той установява, че при постановяването на решение № 9 тя недопустимо е действала по своя собствена инициатива, а не съгласно искане на дружеството, извършила е редица процесуални нарушения и е изопачила доказателствата в преписката и е извършила превратни фактически констатации. Нейните действия, които са умишлени и не се дължат просто на липса на професионален опит, представляват нарушение на професионалните ѝ задължения. Според състава съдия Р.П. „всъщност е създала“ нов съвет на директорите на МЦФУ. Въпреки това, тъй като тя не е извършила други нарушения и не се е „опитала да навреди на интересите на трети лица“, са налице основания за налагане на най-лекото дисциплинарно наказание – мъмрене.

Д. Развитие на събитията след 1999 г. по отношение на МЦФУ

1. По отношение на обучителния център

41. На 12 май 2000 г. Министерският съвет отменя решението си от 21 май 1990 г., с което е предоставил на МЦФУ правото на ползване на обучителния център в Бистрица (виж параграф 11 по-горе). Новото решение е основано на параграф 6 от преходните и заключителни разпоредби на Закона за държавната собственост от 1996 г., които ограничават продължителността на заварените договори, които се отнасят за правото на ползване на държавно имущество до десет години (виж параграф 59 по-долу). Министерският съвет решава също така на МЦФУ да бъде платена съответната част от възнаграждението, платено от последното през 1990 г. (виж параграфи 10 и 11 по-горе).

42. На 8 юни 2000 г. областният управител на Област София нарежда МЦФУ да опразни имота. Въпреки това, след решение на Конституционния съд, с което параграф 6 от преходните и заключителни разпоредби на Закона за държавната собственост от 1996 г. е обявен за противоречащ на Конституцията (виж параграф 60 по-долу), на 10 април 2001 г. отменя своята заповед.

43. През 2007 г. МЦФУ внася молба за съдебен преглед, като иска решението на Министерския съвет от 12 май 2000 г. да бъде обявено за нищожно, въз основа на това, че е издадено въз основа на правна разпоредба, която впоследствие е била обявена за

противоконституционна. На 25 юни 2009 г. тричленен състав на Върховния административен съд отхвърля жалбата, като отбелязва, че решението на Конституционния съд няма обратно действие. Следователно, в момента на приемането му, оспореното решение е имало стабилна правна основа.

44. Въз основа на жалба от МЦФУ, с окончателно решение от 15 декември 2009 г., петчленен състав на Върховния административен съд, с един съдия с особено мнение, отменя и уважава иска, като обявява решението на Министерски съвет за нищожно. Той отбелязва, наред с другото, че правото на ползване на МЦФУ е погасено по силата на закона с приемането на параграф 6 от преходните и заключителни разпоредби на Закона за държавната собственост от 1996 г. Следователно Министерският съвет не е бил компетентен да решава този въпрос.

45. Съдът не е информиран за практическите последици от тези събития и по-специално, дали МЦФУ е продължило да ползва обучителния център след 2000 г.

2. Други събития

46. Допълнителни промени в управителния съвет и съвета на директорите на МЦФУ са извършени между 2000 г. и 2003 г. През 2001 г. и 2003 г. новото ръководство предизвиква също и изменение на устава на дружеството.

47. През октомври и ноември 2001 г. ръководството на МЦФУ увеличава акционерния капитал на дружеството на BGN 195 000 (преди увеличението той е BGN 60 000 – виж параграф 9 по-горе), като разрешава и издава нови акции. Акциите са записани от акционери, които до този момент притежават 8 % от капитала (виж параграф 20 по-горе). На никой от жалбоподателите не е предложено или позволено да запише някоя от новите акции. През 2006 г. и 2008 г. акционерният капитал на МЦФУ отново е увеличен чрез издаване на нови акции, достигайки BGN 1 251 500. Жалбоподателите не получават възможност да запишат никоя от тези нови акции.

48. Според годишния отчет на МЦФУ за 2008 г. три дружества – нито едно от тях не е сред дружествата жалбоподатели – заедно притежават 99,1 % от неговите акции. Не е ясно кой притежава останалите 0,9 %. В края на 2008 г. дружеството има двама служители. През 2007 г. и 2008 г. то не обявява никаква печалба пред данъчните органи. Изглежда, че към този момент то вече не извършва дейности в областта на професионалното обучение.

II. РЕЛЕВАНТНО ВЪТРЕШНО ПРАВО

А. Търговският регистър

49. Търговският регистър съдържа информация за дружествата, включително членовете на техните управителни органи, размера на техния акционерен/дялов капитал и откриването и прекратяването на процедури по ликвидация (към процесния период регистърът е уреден от член 3, алинея 1 от Търговския закон от 1991 г.). Той е публичен (към процесния момент, съгласно предвиденото от член 5 от същия закон). Данните, вписани в регистъра, се считат за съобщени на третите лица от датата на вписването им (към процесния период, съгласно член 493, § 1 от Гражданския процесуален кодекс от 1952 г.). В отношенията им с едно дружество, третите добросъвестни лица (а именно, трети лица, които нямат действителна информация за реалното състояние на вътрешните дела на дружеството) могат да се уповават на информацията в регистъра, дори ако информацията, представена в регистъра, се отнася до съществени обстоятелства, които в действителност не съществуват (към процесния период, съгласно член 493, § 2 от същия Кодекс). В допълнение към това, някои сделки и решения, като изменения на устава, увеличавания или намалявания на акционерния капитал и назначенията или уволненията на членове на управителните органи на акционерни дружества, влизат в сила едва след като били вписани в регистъра (член 231, алинеи 3 и 4 от Търговския закон от 1991 г.).

50. Към процесния период регистърът се води от териториално компетентните окръжни съдилища (за София – Софийски градски съд) (член 3, алинея 1 от Търговския закон от 1991 г.) и вписванията в него се извършват съгласно решения от тези съдилища, в които има специални фирмени отделения. Решенията за регистрация се постановяват в охранителни производства, уредени от членове 424-35 и 489-501 от Гражданския процесуален кодекс от 1952 г., в сила до края на февруари 2008 г. Производството би могло да бъде образувано единствено от лица, действащи от името на дружеството, ликвидатори или, при някои много специфични обстоятелства, които не са относими към настоящото дело, от държавни органи (член 494). Процедурата, като правило, не изисква заседание (член 496, § 1). Решенията, с които се уважава молба за извършване на исканите вписвания, не подлежат на обжалване (член 431, § 1) и трябва да влязат в сила незабавно (член 497).

51. Ако съдебно решение, с което се извършва вписване в регистъра, е накърнило които и да било трети лица, те биха могли да поискат образуването на спорно производство, като насочат своя иск срещу лицето, което се е облагодетелствало от регистрацията, и

потърсят отмяна на решението за вписване (член 431, § 2). Тези иски се разглеждат по общия ред, приложим към граждански производства пред трите съдебни инстанции. Ако съдилищата уважат иск за съдебно обявяване на недопустимостта или нищожността на вписване в регистъра, или на това, че вписаните данни не съответстват на действията, които са предприети в действителност, съдът по регистрацията трябва да заличи вписването по своя инициатива или по молба на заинтересовано лице (член 498).

Б. Други относими разпоредби на Гражданския процесуален кодекс от 1952 г.

52. В процесния период обезпечителни мерки могат да бъдат искани от потенциален или действителен ищец по членове 308-22 от Гражданския процесуален кодекс от 1952 г., в сила до края на февруари 2008 г. Ищецът трябва да установи, че, ако не бъдат наложени такива мерки, упражняването на правата, които то може да придобие съгласно бъдещо съдебно решение, може да бъде осуетено или сериозно затруднено.

53. Едно окончателно решение или определение не може да бъде отменено или изменено от съда, който го е постановил, освен по собствена инициатива на съда или по искане на страните, когато то съдържа очевидна грешка. Преди отстраняване на грешката с решение, съдът трябва да информира страните и да проведе заседание (член 192, §§ 1 и 2 от същия Кодекс).

54. Член 217а от Кодекса дава право на страните по едно гражданско дело да подават жалби за забавяния на производството. Тези жалби се разглеждат от председателя на по-горния съд, който би могъл да разпорежи предприемането на специфични мерки за ускоряване на производството.

В. Търговският закон от 1991 г.

55. Правата на акционерите в акционерни дружества се уреждат от Търговския закон от 1991 г. Акционерите имат право да гласуват на общо събрание на акционерите, което е компетентно, наред с другото, да изменя устава на дружеството, да увеличава или намалява акционерния капитал на дружеството и да избира членовете на съветите на дружеството (членове 181, алинея 1 и член 221, алинеи 1, 2 и 4). Те имат право и на дивиденди и на части от активите на дружеството при ликвидация (член 181, алинея 1).

56. Член 71 от същия Закон предвижда, че всеки акционер може да заведе иск, за да защити своите права, ако те са били нарушени от орган на дружеството. Съгласно член 74, алинея 1 всеки акционер

може да предяви иск пред съдилищата за отмяна на решение на общото събрание на акционерите, ако то е незаконно или в нарушение на устава на дружеството. Искът трябва да бъде предявен не по-късно от три месеца след събранието (член 74, алинея 2).

57. Законът урежда и задълженията на членовете на съветите на акционерните дружества. Членовете на съветите са длъжни да действат в най-добрия интерес на дружеството (член 237, алинея 2, в сила към процесния период). Нова алинея 6 на член 237, добавена през юни 2003 г., посочва, че това задължение се прилага и спрямо физически лица, представляващи юридически лица, които са членове на съвет на дружеството. Членовете на съветите отговарят солидарно за вредите, които са причинили виновно на дружеството (член 240, алинея 2). Нов член 240а, добавен през юни 2003 г., дава възможност на акционери, притежаващи поне 10 % от капитала на дружеството, да предявяват иски за търсене на отговорност срещу членове на съвета на директорите.

Г. Тълкувателно решение № 1 от 2002 г.

58. За да изчисти разликите в съдебната практика по отношение на съдебните обжалвания на решения на дружествени органи и тяхното вписване в търговския регистър, на 6 декември 2002 г. Общото събрание на гражданските отделения на Върховния касационен съд издава тълкувателно решение № 1 от 2002 г. (тълк. реш. № 1 от 6 декември 2002 г. по тълк. д. № 1/2002 г., ОСГК на ВКС). То, наред с другото: а) изяснява обстоятелствата, при които решенията на общото събрание на акционерите може да бъде считано за нищожно и обстоятелствата, при които те просто подлежат на отмяна; б) изяснява, че решения, които са нищожни, могат да бъдат обжалвани без ограничения във времето, докато решения, които са просто унищожавани, трябва да бъдат обжалвани от акционер по член 74, алинея 1 от Търговския закон от 1991 г. и в срока, определен от член 74, алинея 2 (виж параграф 56 по-горе); в) постановява, че решения на общото събрание на акционерите могат да бъдат обжалвани само по член 74, а не по член 71 от Търговския закон от 1991 г. и че иски по член 71 могат да бъдат насочвани срещу решения на съвета на дружеството; г) приема, че отмяната на решение на съвета на дружеството или на общото събрание на неговите акционери съответно по членове 71 или 74 няма обратно действие; д) приема, че недостатъци в решенията на органите на дружеството не могат да бъдат оспорвани в производство по член 431, § 2 от Гражданския процесуален кодекс от 1952 г. (виж параграф 51 по-горе), тъй като исковите по тази разпоредба се отнасят единствено до недостатъци в регистрацията на тези решения в търговския регистър; е) посочва, че

иск по член 431, § 2 може да бъде подаден от лице, което счита, че съдебното производство, водещо до вписване в регистъра, е имало недостатъци или че в регистъра е била вписана невалидна информация и че ефектът, търсен от този иск, е поправянето на регистъра по член 498 от Кодекса (виж параграф 51 *in fine* по-горе); ж) приема, че ако съдът по регистрация е вписал решение на дружеството, което всъщност не е било взето, отмяната на неговото решение няма обратно действие *vis-à-vis* трети лица, но има такова действие в отношенията между дружеството и неговите акционери; з) приема, че ако съдът по регистрация е вписал дружествено решение, което впоследствие е било обявено за нищожно, съдебното обявяване на нищожност се вписва в регистъра, но няма обратно действие нито в отношенията между дружеството и неговите акционери, нито между дружеството и трети лица; и) приема, че съдилищата не могат да налагат обезпечителни мерки във връзка с иски по член 74 от Търговския закон от 1991 г.

Д. Право да се използва държавно имущество

59. До 1996 г. правният режим на държавната собственост е уреден от Закона за собствеността от 1951 г. и подзаконовите нормативни актове, приети през 1975 г., които не ограничават продължителността на правото на ползване на такова имущество. Такова ограничение е въведено с приемането на Закона за държавната собственост от 1996 г., който отменя горепосочените нормативни актове. Член 56, алинея 1 от този Закон предвижда, че правото на ползване на държавна собственост може да бъде предоставяно само за период от до десет години.

60. Параграф 6 от преходните и заключителни разпоредби на Закона за държавната собственост от 1996 г. посочва, че това времево ограничение се прилага и спрямо случаи, в които правото на ползване на държавна собственост е било дадено преди влизането в сила на този Закон. В решение от 10 април 2001 г. Конституционният съд констатира, че параграф 6 е в противоречие с разпоредбите на Конституцията от 1991 г., които защитават правото на собственост (реш. № 7 от 10 април 2001 г. по к. д. № 1 от 2001 г., обн., ДВ, бр. 38 от 17 април 2001 г.).

Е. Отговорност на държавата за вреди

61. Член 1, алинея 1 от Закона за отговорността на държавата за вреди, причинени на граждани от 1998 г. (на 12 юли 2006 г. името му е променено на „Закон за отговорността на държавата и общините за вреди“ – ЗОДОВ) предвижда, че държавата и общините носят отговорност за вредите, претърпени от частни лица в резултат от

незаконни действия или бездействия на държавни или общински органи или държавни служители, извършени или допуснати в хода на административна дейност. Член 4 предвижда, че обезщетение се дължи за всички вреди, които са пряк и непосредствен резултат от незаконното действие или бездействие.

ПРАВОТО

I. ПРЕДВАРИТЕЛНА ПОЗИЦИЯ

62. На 24 април 2009 г. г-н Георги Фердинандов Митев обявява, че желае да оттегли своите оплаквания (виж параграф 5 по-горе). С оглед на това Съдът счита, съгласно член 37, § 1, буква а) от Конвенцията, че вече не е оправдано да продължава да разглежда жалбата в частта ѝ, отнасяща се за г-н Митев. Освен това, отбелязвайки, че въпросите, повдигнати с неговите оплаквания, са повдигнати и от останалите жалбоподатели, Съдът, съгласно член 37, § 1 *in fine*, намира, че зачитането на правата на човека не изисква от него да продължи да разглежда жалбата в частта ѝ относно г-н Митев (виж, *mutatis mutandis*, *Özgür Gündem v. Turkey*, no. 23144/93, §§ 34 и 36, ECHR 2000-III; *Stec and Others v. the United Kingdom* (dec.) [GC], nos. 65731/01 и 65900/01, § 32, ECHR 2005-X; и *Иванов и Други срещу България*, № 46336/99, § 32, 24 ноември 2005 г.). Съответно тази част от жалбата ще бъде заличена от списъка.

II. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 1 ОТ ПРОТОКОЛ № 1

63. Жалбоподателите се оплакват, че като постановява решения №№ 9 и 10, както и всички последващи решения, вписващи решения на „законния“ съвет на директорите на МЦФУ и общите събрания на акционерите, свикани от този съвет и като отказва да впише решението на общото събрание, проведено от жалбоподателите и другите акционери на 15 ноември 1999 г., Софийски градски съд е действал в нарушение на техните права по член 6 § 1 от Конвенцията на справедлив процес и безпристрастен съд. Освен това те се оплакват, че, като постановява тези решения, Софийски градски съд действа произволно и позволява на лица, които нямат нищо общо с дружеството, да поемат контрол върху него, да го съсият и да размият драстично акционерното участие на жалбоподателите в него, като всичко това сериозно нарушава правата им по член 1 от Протокол № 1. Последващата липса на ефективна и своевременна реакция от страна

на съдилищата и на други органи на властта по отношение на тази ситуация, позволява тя да продължава години.

64. При обстоятелствата по делото и като отбелязва, че същината на оплакването на жалбоподателите се отнася до ефекта от действията и бездействията на държавата върху тяхното акционерно участие в МЦФУ, Съдът счита, че оплакването следва да бъде разгледано единствено по член 1 от Протокол № 1 (виж, *mutatis mutandis*, *Forminster Enterprises Limited v. the Czech Republic*, no. 38238/04, § 59, 9 октомври 2008 г.). Тази разпоредба гласи следното:

„Всяко физическо или юридическо лице има право мирно да се ползва от своите притежания. Никой не може да бъде лишен от своите притежания освен в интерес на обществото и съгласно условията, предвидени в закона и в общите принципи на международното право.

Предходните разпоредби не накарняват по никакъв начин правото на държавите да въвеждат такива закони, каквито сметнат за необходими за осъществяването на контрол върху ползуването на притежанията в съответствие с общия интерес или за осигуряване на плащането на данъци или други постъпления или глоби.“

А. Допустимост

1. Статус на жертва

65. Правителството твърди, че „Шести май инженеринг“ ООД и г-н Евтимов не могат да претендират, че продължават да са жертва на нарушение, тъй като е била постановена отмяна на решение № 9 и на съответните вписвания в търговския регистър.

66. Жалбоподателите твърдят, че тези събития не са заличили последиците от решение № 9. Отмяната му не е довела автоматично до обезсилване на всички последващи действия, предприети от органите на дружеството, официално въведени с него, и жалбоподателите са поставени в ситуация, която ги принуждава да искат отмяната на всички тези действия и вписването им в търговския регистър. Във всеки случай това не е било възможно, тъй като съгласно установената практика на българските съдилища, отмяната на решенията на органи на дружеството няма обратно действие. По този начин, успешният изход от делото, заведено от „Шести май инженеринг“ ООД и г-н Евтимов има „нулев правен ефект“.

67. Съдът отбелязва, че едно благоприятно за жалбоподателя решение или мярка не е принципно достатъчно, за да го лиши от статута му на жертва, освен ако националните органи са признали, изрично или по същество, нарушението на Конвенцията и след това са предоставили възмездие за него (виж, наред с много други източници, *Scordino v. Italy* (no. 1) [GC], no. 36813/97, § 180, ECHR 2006-V).

68. По настоящото дело въпросът дали отмяната на решение № 9 и на съответните вписвания в търговския регистър, макар и благоприятна за жалбоподателите, им е предоставила достатъчно обезщетение, е тясно свързан със съществуването на оплакването по член 1 от Протокол № 1 (виж, *mutatis mutandis*, *Bennich-Zalewski v. Poland*, no. 59857/00, §§ 76-77, 22 април 2008 г.). Поради това Съдът решава да присъедини възражението на Правителството към разглеждането по същество.

2. Изчерпване на вътрешноправните средства за защита

69. Правителството твърди също, че жалбоподателите не са изчерпали вътрешноправните средства за защита, както се изисква съгласно член 35, § 1 от Конвенцията, поради следните причини:

а) жалбоподателите не са предявили иски за отмяна на решение срещу лицата, отговорни за намаляването на тяхното акционерно участие, не са претендирали вреди от членовете на съвета на директорите, вписан съгласно решение № 9, и не са се опитали да потърсят изпълнение на своите права на акционери по членове 71 и 74 от Търговския закон от 1991 г.;

б) само „Шести май инженеринг“ ООД и г-н Евтимов са обжалвали решение № 9. Останалите жалбоподатели нито са се опитали да се присъединят към делото, заведено от тези двама жалбоподатели, нито са завели отделни иски; и

в) жалбоподателите не са се опитали да заведат иск за вреди по член 1 от ЗОДОВ.

70. Жалбоподателите оспорват тези аргументи. Те твърдят, че:

а) незабавно са поискали отмяната на решения №№ 9 и 10 и са поискали и получили обезпечителна мярка във връзка с тези действия. Не е било очевидно, че възможността за завеждане на иск за вреди срещу членове на съвета на директорите съгласно специалните правила на Търговския закон от 1991 г. или съгласно общото деликтно право има каквито и да било шансове за успех, тъй като не е имало примери за успешно водене на такива иски. Що се отнася до исовете по членове 71 и 74 от Търговския закон от 1991 г., те се отнасят до оспорване на решения на органи на дружеството и не биха могли да осигурят възмездие срещу противозаконни съдебни решения. Нито пък са подходящи в очевидно незаконната ситуация, предизвикана от решение № 9. Освен това, не е било ясно дали тези иски биха били на разположение на жалбоподателите. Техните акционерни участия са ликвидирани след решението на новото ръководство от 30 ноември 1999 г. да анулира всички съществуващи акции и акции на приносител, докато исовете по членове 71 и 74 могат да се завеждат само от съществуващи акционери;

б) въпреки че останалите жалбоподатели не се присъединяват към делото, заведено от „Шести май инженеринг“ ООД и г-н Евтимов, те се ползват от съдебните решения по тези дела при всички обстоятелства. Ако те бяха завели отделни иски, последните биха били спрени, както се случва с делото, заведено от „Моторинженеринг“ ООД и „Витекс“ АД;

в) правното средство за защита по член 1 от ЗОДОВ е неприложимо, тъй като то се отнася само за вреди, причинени от действия или бездействия на административните органи, а не от съдебни решения.

71. Съдът счита, че първият аспект на възражението на Правителството, който се отнася до наличността на правни средства за защита, позволяващи на жалбоподателите ефективно да упражняват своите права на акционери *vis-à-vis* лицата, които са поели контрол върху тяхното дружество в резултат от решение № 9, е тясно свързан със съществуването на оплакването по член 1 от Протокол № 1 (виж, *mutatis mutandis*, *Bennich-Zalewski*, цитирано по-горе, § 80). Поради това, той решава да го присъедини към разглеждането по същество.

72. Що се отнася до втория аспект на възражението, Съдът отбелязва, че първоначално само „Шести май инженеринг“ ООД и г-н Евтимов оспорват решение № 9 (виж параграфи 24 и 31 по-горе). Когато обаче двама други жалбоподатели, „Моторинженеринг“ ООД и „Витекс“ АД, също атакуват това решение през април 2000 г., съдилищата спират производството, изчаквайки изхода от делото, заведено по-рано от „Шести май инженеринг“ ООД. След като решение № 9 и съответните вписвания в търговския регистър са отменени в резултат от това по-рано заведено дело, делото, заведено от „Моторинженеринг“ ООД и „Витекс“ АД е възобновено. Съдилищата обаче отхвърлят техния иск, като установяват, че те вече нямат интерес от воденето на делото (виж параграфи 35–37 по-горе). При тези обстоятелства Съдът не вижда как останалите жалбоподатели биха могли също да обжалват решение № 9, тъй като те рискуват да стигнат до сходен резултат (виж, *mutatis mutandis*, *Carson and Others v. the United Kingdom* [GC], no. 42184/05, §§ 56 и 58, ECHR 2010-..). От тях не се изисква и да се присъединят към делото, заведено от „Шести май инженеринг“ ООД и г-н Евтимов, тъй като те се ползват от резултата от него при всички случаи: отмяната на решение № 9 и свързаните вписвания в търговския регистър е с действие *erga omnes* (виж параграф 51 по-горе и, *mutatis mutandis*, *A. Association and H. v. Austria*, no. 9905/82, Решение на комисията от 15 март 1984 г., *Decisions and Reports* (DR) 36, стр.187; *Erdoğan v. Turkey*, no. 19807/92, Решение на комисията от 16 януари 1996 г., DR 84-A, стр.5; *Oğur v. Turkey* [GC], no. 21594/93, § 67, ECHR 1999-III; и *Yüksel Erdoğan and Others v. Turkey*, no. 57049/00, §§ 74-75, 15 февруари 2007 г.). Следователно този аспект на възражението трябва да бъде отхвърлен.

73. Що се отнася до третия аспект на възражението, Съдът отбелязва, че официалните актове, които пораждат оплакването на жалбоподателите, са съдебни решения. Правителството не се мотивира, че тези решения биха могли да бъдат разглеждани като административно действие по смисъла на член 1 от ЗОДОВ (виж параграф 61 по-горе). Поради това Съдът не счита, че един иск по тази разпоредба би имал разумни перспективи за успех (виж, *mutatis mutandis*, *Olczak v. Poland* (dec.), no. 30417/96, §§ 47-48, 7 ноември 2002 г.). Следователно този аспект на възражението също трябва да бъде отхвърлен.

3. Други основания за недопустимост

74. Съдът счита, че оплакването не е явно необосновано по смисъла на Член 35, § 3, буква а) от Конвенцията или недопустимо на някакво друго основание. Поради това то трябва да бъде обявено за допустимо.

Б. По съществото

1. Доводи на страните

75. Правителството твърди, че не е имало произволна намеса в акционерните участия на жалбоподателите в МЦФУ и че, при всички случаи, властите са реагирали по адекватен начин, тъй като съдилищата отменят решение № 9 от 21 юли 1999 г. и съответните вписвания в търговския регистър. Жалбите срещу това решение на Жалбоподателите са разгледани своевременно. Напълно нормално е това, че исковете, които се отнасят до спор между акционери, са били разгледани по обичайния триинстанционен ред, приложим спрямо граждански дела, които отнема около четири години в случаите на „Шести май инженеринг“ ООД и г-н Евтимов. Това едва ли може да бъде считано за неразумно. Ако жалбоподателите обаче бяха счели, че разглеждането на техните дела е ненужно забавено, те са могли да внесат искове за забавяне съгласно член 217а от Гражданския процесуален кодекс от 1952 г. Правителството твърди, освен това, че съдилищата не са действали в нарушение на обезпечението, издействано от „Шести май инженеринг“ ООД, тъй като то е било отменено скоро след постановяването му. Що се отнася до органите на изпълнителната власт, към които жалбоподателите отправят множество жалби, те не са били в състояние да се намесят по отношение на съдебните решения, тъй като съдебната власт е независима. Във всеки случай, събитията, към които са насочени оплакванията, не са имали отрицателно въздействие върху МЦФУ – то остава действащо предприятие и през 2010 г. има акционерен капитал от BGN 1 251 500. Накрая, не би могло да бъде пропуснато, че

Висшият съдебен съвет е предприел дисциплинарни мерки срещу съдия Р.П.

76. Жалбоподателите оспорват тези аргументи, считайки, че мерките, за които говори Правителството, не са имали практически ефект върху тяхното положение. Освен това те твърдят, че Софийски градски съд се е намесил в корпоративните дела на МЦФУ по един произволен начин и при условията на явно незачитане на приложимите законови разпоредби и на изискванията на Член 6, § 1 от Конвенцията същият да бъде справедлив, независим и безпристрастен и да поддържа върховенството на закона. След това, съдилищата и властите не само правят възможно, но и толерират и санкционират – в един момент в нарушение на обезпечителната мярка, наложена от Софийски районен съд – незаконните действия на новото ръководство на дружеството, което, наред с другото, решава да анулира всички съществуващи акции и книгата на акционерите на МЦФУ и по този начин ликвидира акционерното участие на жалбоподателите в дружеството. Въпреки многобройните жалби, подадени от жалбоподателите, нито органите на прокуратурата, нито които и да било други органи се намесват, за да предотвратят случването на това. Що се отнася до съдилищата, вместо да реагират бързо на жалбите, подадени от жалбоподателите, те ги разглеждат неоснователно дълго, като не вземат под внимание сериозния залог. Тези събития имат отрицателно въздействие върху МЦФУ, което е успешно, растящо дружество преди юли 1999 г. В резултат от действията на новото ръководство, то всъщност спира да функционира. Към 2010 г. то е запазило само двама служители и е обявило за губи. Всичко това представлява сериозно нарушение на отрицателните и положителните задължения на държавата по член 1 от Протокол № 1.

2. Оценка на Съда

а) Приложимост на член 1 от Протокол № 1

77. Съдът отбелязва, че оплакването засяга не толкова икономическото положение на МЦФУ а, което е по-важно, акционерното участие на жалбоподателите в него. През юли 1999 г. те притежават общо 49,83 % от акциите на дружеството (виж параграф 14 по-горе). Тези акции несъмнено представляват „притежания“ по смисъла на член 1 от Протокол № 1 (виж *Bramelid and Malmström v. Sweden*, nos. 8588/79 and 8589/79, Решение на комисията от 12 октомври 1982 г., DR 29, стр.64; *Sovtransavto Holding v. Ukraine*, no. 48553/99, § 91, ECHR 2002-VII; *Olczak*, цитирано по-горе, § 60; *Trippel v. Germany*, no. 68103/01, § 18, 4 декември 2003 г.; *Freitag v. Germany*, no. 71440/01, § 51, 19 юли 2007 г.; и *Marini v. Albania*, no. 3738/02, §

164, 18 декември 2007 г.). Поради това Съдът счита, че тази разпоредба е приложима.

78. Освен това Съдът счита, че сложността на фактическата и правната обстановка в настоящия случай пречи на класифицирането му в конкретна категория. Поради това той счита за подходящо да го разгледа в светлината на общото правило, предвидено в първото изречение на първия параграф член 1 от Протокол № 1 и залагащо правото на мирно ползване на притежанията (виж, *mutatis mutandis*, *Sovtransavto Holding*, §§ 92-93, и *Marini*, § 167, и двете цитирани по-горе).

б) Спазване на член 1 от Протокол № 1

79. Макар член 1 от Протокол № 1 по същество да се отнася до предотвратяването на държавна намеса в имуществени права, в определени ситуации ефективното ползване на правата, гарантирани от тази разпоредба, може да доведе до приемане на положителни мерки дори в случаи, които включват съдебен спор между частни лица или дружества (виж *Sovtransavto Holding*, цитирано по-горе, § 96; *Broniowski v. Poland* [GC], no. 31443/96, § 143, ECHR 2004-V; *Fuklev v. Ukraine*, no. 71186/01, §§ 90-91, 7 юни 2005 г.; *Kostić v. Serbia*, no. 41760/04, § 66, 25 ноември 2008 г.; *Белев и други срещу България*, №№ 16354/02, 16485/02, 16878/02, 16885/02, 16886/02, 16889/02, 17333/02, 17340/02, 17344/02, 17613/02, 17725/02, 17726/02, 18410/02, 18413/02, 18414/02, 18416/02, 21023/02, 21024/02, 21027/02, 21029/02, 21030/02, 21033/02, 21038/02, 21052/02, 21071/02, 21284/02, 21378/02, 21800/02, 22430/02, 22433/02, 26478/02, 26498/02, 31049/02, 31333/02, 31518/02, 37816/02, 42567/02, 43529/02, 758/03, 3461/03 и 11219/03, § 85, 2 април 2009 г.; *Plechanow v. Poland*, no. 22279/04, §§ 99-100, 7 юли 2009 г.; *Sierpiński v. Poland*, no. 38016/07, §§ 68-69, 3 ноември 2009 г.; и *Tunnel Report Limited v. France*, no. 27940/07, § 37, 18 ноември 2010 г.). Границите между положителните и отрицателните задължения на държавата по Член 1 от Протокол № 1 не се поддават на точно определяне. Въпреки това, когато делото е анализирано от гледна точка на едно позитивно задължение от страна на държавата или от гледна точка на намеса на публичен орган, която трябва да бъде оправдана, прилаганите критерии не са различават по същество. Първият и най-важен от тях е изискването за законност (виж *Broniowski*, цитирано по-горе, §§ 144 и 147; *Hutten-Czapska v. Poland* [GC], no. 35014/97, § 163, ECHR 2006-VIII; *Кушоглу срещу България*, № 48191/99, § 49, 10 май 2007 г.; *Белев и други*, цитирано по-горе, § 86; и *Sedelmayer v. Germany* (dec.), nos. 30190/06 и 30216/06, 10 ноември 2009 г.). Това предполага, наред с другите неща, че националното право трябва да предвижда мярка за правна защита срещу произволна намеса в имуществените права (виж „*Капитал банк*“ АД срещу

България, № 49429/99, § 134, 24 ноември 2005 г.; *Злинсам, спол. С.р.о. срещу България*, № 57785/00, § 98, 15 юни 2006 г.; *Družstevní záložna Pria and Others v. the Czech Republic*, no. 72034/01, § 89, 31 юли 2008 г.; и *Forminster Enterprises Limited*, цитирано по-горе, § 69), и че Държавата трябва да осигури съдебни процедури, които предлагат необходимите процесуални гаранции и дават възможност на националните съдилища да се произнесат ефективно и справедливо по които и да било спорове между частни лица (виж *Ukraine-Tyumen v. Ukraine*, no. 22603/02, § 51, 22 ноември 2007 г.). Действително, последното изискване също е сред положителните задължения, произтичащи от Член 1 от Протокол № 1 (виж *Sovtransavto Holding*, цитирано по-горе, § 96; *Anheuser-Busch Inc. v. Portugal* [GC], no. 73049/01, § 83, ECHR 2007-I; *Кушоглу*, цитирано по-горе, § 47; *Freitag*, цитирано по-горе, § 54; и *Marini*, цитирано по-горе, § 171). При проверка на изпълнение на тези изисквания Съдът трябва да разгледа всестранно приложимите процедури.

80. Както вече е отбелязано, оплакванията на жалбоподателите в настоящия случай не засягат толкова икономическото състояние на МЦФУ, колкото тяхното акционерно участие в дружеството. В резултат от разглежданите събития, тези акционерни участия са драстично размити. През юли 1999 г., взети заедно, жалбоподателите притежават дял от 49.83 % в него. След няколко увеличения на акционерния капитал на дружеството, извършени от ръководството, въведено официално в резултат от решение № 9, в края на 2008 г. три други дружества притежават общо 99.1 % от акционерния капитал на МЦФУ (виж параграфи 47 и 48 по-горе). Поради това, към този момент, жалбоподателите притежават, в най-добрия случай, не повече от общо 0.9 % от акциите на дружеството (виж, *mutatis mutandis*, *Sovtransavto Holding*, § 92, и *Olczak*, § 71, и двете цитирани по-горе).

81. Това е развързката от верига от събития, която започва с един официален акт – решение № 9 – с който Софийски градски съд, действайки по своя собствена инициатива, без да основава решението си на каквото и да било решение на органи на дружеството и грубо изопачавайки процесуалните правила, вписва нови членове на съвета на директорите на МЦФУ в търговския регистър (виж параграфи 17, 28, 33 и 40 по-горе). Решението на съда прави възможна промяната в контрола на МЦФУ, която е одобрена с неговите последващи решения №№ 10, 11 и 12 (виж параграфи 18-21 по-горе). Новото ръководство на дружеството по-късно издава нови акции, увеличавайки неговия акционерен капитал повече от двадесет пъти, от BGN 60 000 до BGN 1 251 000 и не позволява на жалбоподателите да запишат тези нови акции (виж параграфи 9, 47 и 48 по-горе). С оглед на това и отбелязвайки, че решение № 9 не е просто отговор на измамните действия на частни лица, какъвто би бил случаят, ако то е било

постановено съгласно заявление за вписване, основано на подправени документи, а е сериозно отклонение от нормалните функции на Софийски градски съд като блюстител на търговския регистър, Съдът констатира, че размиването на акционерното участие на жалбоподателите в МЦФУ е свързано с действията на държавата в степен, която е достатъчна да обоснове заключението, че властите са се намесили в притежанията на жалбоподателите. Тази намеса обаче не може да се сравнява с лишаване от притежания (виж *Sovtransavto Holding*, цитирано по-горе, § 94), а по-скоро е действие, създавало ситуация, в която трети лица са в състояние да се намесят в притежанията на жалбоподателите (виж, *mutatis mutandis*, *Kyuooglu*, цитирано по-горе, § 61).

82. Един от ефектите на решение № 9, до отмяната му на 3 ноември 2003 г., е прехвърлянето на лица, които не са били избрани от акционерите на МЦФУ, на привидната власт да служат в съвета на дружеството, да управляват дружеството и да го обвързват спрямо трети лица. Това им позволява да предприемат редица мерки, които са в ущърб на интересите на жалбоподателите като акционери, както пряко, чрез размиване на акционерното участие, така и косвено – чрез разпореждане с активи на дружеството и като поемат задължения от името на дружеството. Действително, изглежда, че сред първите стъпки, предприети от измамния съвет на директорите, са неговите решения да свика две общи събрания на акционерите, до които жалбоподателите не са допуснати, с оглед извършване на допълнителни промени в състава и ръководството на дружеството (виж параграфи 20 по-горе). Софийски градски съд, очевидно въз основа на вписването в регистъра, извършено съгласно решение № 9, счита тези събрания за валидно проведени и вписва решенията, взети от тях, в търговския регистър, докато същевременно отказва да впише решенията, взети на „паралелно“ събрание, проведено от жалбоподателите, въз основа на това, че то не е било свикано от законния съвет на директорите (виж параграфи 21 и 22 по-горе).

83. След обжалванията от „Шести май инженеринг“ ООД и г-н Евтимов, националните съдилища отменят решение № 9 и съответните вписвания в търговския регистър. Те констатира, че то не е постановено по искане на лице, имащо право да направи такова искане и не е свързано с каквото и да било решение на органи на дружеството (виж параграфи 28 и 33 по-горе). В допълнение към това, дисциплинарният съвет на Висшия съдебен съвет установява, че при постановяването на решението, съдия Р.П. умишлено е нарушила своите професионални задължения, извършила е редица процесуални нарушения и е изопачила доказателствата (виж параграф 40 по-горе). Съдът не вижда причина да подлага на съмнение тези заключения и

съответно заключава, че решението, което поражда намеса в притежанията на жалбоподателите, е явно незаконно и произволно.

84. Остава да бъде установено дали, както се изисква от положителните задължения на Държавата по член 1 от Протокол № 1, българското право предоставя на жалбоподателите ефективно средство за защита срещу вредните последствия от решение № 9 – по-специално възможностите, които то дава на други частни лица да се намесват в техните акционерни участия в МЦФУ – и дали отмяната на това решение повече от четири години след постановяването му е достатъчна, за да осигури на жалбоподателите ефективно възмездие. Според Съда, отговорът на тези два въпроса е „не“ поради следните причини.

85. Жалбоподателите се опитват да предотвратят неблагоприятно за тях развитие на ситуацията, създадена от решение № 9, по два начина. Двама от тях – „Шести май инженеринг“ ООД и г-н Евтимов – почти незабавно подават молба за отмяна на решението (виж параграфи 24 и 31 по-горе). Други двама жалбоподатели, „Моторинженеринг“ ООД и „Витекс“ АД, също обжалват решението, както и последващите решения (виж параграф 35 по-горе). В допълнение към това „Шести май инженеринг“ ООД иска и получава обезпечителна мярка, която забранява на съвета, „създаден“ с това решение, да приема каквито и да било управленски решения и да се разпорежда с активи на дружеството и забранява провеждането на първото общо събрание на акционерите, свикано от този съвет (виж параграф 25 по-горе). Тези стъпки изглеждат напълно разумни с оглед на обстоятелствата, поради две причини. На първо място, положението, породено с решение № 9, е твърде необичайно и встрани от обичайния ход на работа на търговския регистър. На второ място, по това време практиката на българските съдилища по процедурата, която се следва, за да бъдат обжалвани незаконни решения на дружествени органи и грешни вписвания в търговския регистър и по наличността на обезпечителни мерки във връзка с тези обжалвания, очевидно не е утвърдена, което се потвърждава от необходимостта Върховният касационен съд да постанови през декември 2002 г. – повече от две години след въпросните събития – тълкувателно решение, с което урежда различията в практиката на съдилищата в тази област (виж параграф 58 по-горе). Въпреки това, в резултат от реакцията на съдилищата на исканията на жалбоподателите, техните усилия се оказват безплодни. Това позволява на измамния съвет на директорите, непроверен, да предприеме редица действия във връзка с корпоративните дела на МЦФУ и акционерните участия на жалбоподателите в него.

86. Вярно е, че жалбоподателите са могли, в допълнение, да се опитат да оспорят решенията на този съвет по член 71 от Търговския закон от 1991 г. и решенията на общите събрания на акционерите,

свикани от него, по член 74 от същия Закон (виж параграф 56 по-горе). Би могъл да бъде мислим и вариант те да се опитат да потърсят обезщетение за вредите, причинени от действията на членовете на този съвет – или техните представители, като г-н Б.С. – по специалните правила, предвиждащи отговорност на членовете на съвета (виж параграф 57 по-горе) или съгласно общото деликтно право. Съществуването просто на съмнения в перспективите за успех на конкретно правно средство за защита, което не е очевидно безплодно, не означава, че жалбоподателят не трябва да се възползва от него (виж, наред с други източници, *Van Oosterwijck v. Belgium*, 6 ноември 1980 г., § 37, Series A no. 40; *Brusco v. Italy* (dec.), no. 69789/01, ECHR 2001-IX; *Milošević v. the Netherlands* (dec.), no. 77631/01, 19 март 2002 г.; и *Камбуров срещу България* (dec.), no. 14336/05, § 61 *in fine*, 6 януари 2011 г.). Съдът обаче не счита, че жалбоподателите могат да бъдат критикувани за това, че не са използвали правно средство за защита, което би било насочено към принципно същия изход като тези, които вече са използвали и което не би имало по-големи изгледи за успех (виж *Iatridis v. Greece* [GC], no. 31107/96, § 47, ECHR 1999-II, и, по-скоро, *Милева и други срещу България*, №№ 43449/02 и 21475/04, §§ 77 и 82, 25 ноември 2010 г.). Освен това, дори ако се приеме, че тези искове биха имали шансове за успех, при крайно необичайните обстоятелства на това дело е малко вероятно те изцяло и адекватно да заличат последиците от намесата в притежанията на жалбоподателите и да осигурят спазване на положителните задължения на държавата по член 1 от Протокол № 1, поради две причини. На първо място, както е очевидно от съдбата на делото, заведено от „Моторинженеринг“ ООД и „Витекс“ АД (виж параграф 36 по-горе), всички иск, заведен от жалбоподателите във връзка с действията на съвета, по всяка вероятност, би бил спрял за изчакване на изхода от делото срещу решение № 9 и по този начин би отнело много години да бъде разгледан, евентуално осигурявайки голям период от време, за да се защитят от отговорност. На второ място, от жалбоподателите би било изисквано да атакуват отделно множеството решения, взети от това съвет през значителния период от време – повече от четири години – през който той все още се счита от външния свят, включително съдилищата, за валидно конституиран поради присъствието му в търговския регистър. Както е видно от Тълкувателно решение № 1 от 2002 на Върховния касационен съд, отмяната на решение на съвет или на общо събрание на акционерите на дружеството по членове 71 и 74 няма обратно действие (виж параграф 58 по-горе). Това би направило изключително трудна задачата на жалбоподателите да разплетат действията на съвета. Въпреки това, неизползването от тяхна страна на тези правни средства за защита в опит да намалят своята загуба, може да бъде взето предвид за целите на член 41 от Конвенцията (виж,

mutatis mutandis, *Hornsby v. Greece*, 19 март 1997 г., § 37 *in fine*, *Reports of Judgments and Decisions* 1997-II, и *Iatridis*, цитирано по-горе, § 47).

87. Според Съда несигурността и явната незаконност на положението, породено от решение № 9, изисква наличието, на първо място, на спешни мерки за предотвратяване на развитието му във вреда на жалбоподателите и засягането, вероятно безвъзвратно, на техните акционерни участия в МЦФУ и, на второ място, бързи процедури, които позволяват на жалбоподателите да прекратят това положение.

88. В случая обаче средствата за овъзмездяване, изпробвани от жалбоподателите, не отговарят на тези изисквания. Опитът на жалбоподателите да спрат действието на решения №№ 9 и 10 и да възпрепятстват измамния съвет на директорите и управляващ директор, поставени с тези решения, да упражняват своите правомощия, са безуспешни. Обезпечителната мярка, издействана от „Шести май инженеринг“ ООД на 21 септември 1999 г., не е изцяло спазена дори за краткото време, през което е в сила, което е до 3 ноември 1999 г. (виж параграфи 25 и 26 по-горе). Тя нарежда, наред с другото, общото събрание на акционерите на МЦФУ, насрочено за 30 септември 1999 г., да бъде отложено. Събранието обаче се провежда и неговите решения са официално санкционирани от Софийски градски съд, който вписва промените в съвета на МЦФУ, приети от него, в търговския регистър (виж параграфи 20 и 21 по-горе). По-важното е, че Софийски градски съд отменя обезпечителната мярка приблизително месец и половина след определянето ѝ, като заявява, че обезпечението не е подходящо с оглед на обстоятелствата (виж параграф 26 по-горе).

89. Жалбите, заведени от „Шести май инженеринг“ ООД и г-н Евтимов, вместо да бъдат обработени бързо, както се изисква от неотложността на положението, са разгледани от съдилищата по нормалния ред, приложим към гражданското триинстанционно производство, което, в случая на „Шести май инженеринг“ ООД, отнема четири години и два месеца (от септември 1999 г. до 3 ноември 2003 г. – виж параграфи 24-27 по-горе), а в случая на г-н Евтимов – около четири години и седем месеца (от 28 юли 1999 г. до 9 март 2004 г. – виж параграфи 31-33 по-горе). Няколко години повече отнема разглеждането на исковете, предявени от „Моторинженеринг“ ООД и „Витекс“ АД (виж параграфи 35-38 по-горе). С оглед на обстоятелствата, тези периоди едва ли могат да се считат за разумни. Положението изисква много по-бърз отговор от страна на съдилищата, тъй като, при липсата на обезпечителните мерки, до приключване на основното дело жалбоподателите нямат средства ефективно да се противопоставят на множеството действия, предприети от лицата, вписани в търговския регистър като ново ръководство на МЦФУ, и да

предотвратят увреждащия ефект на тези действия върху своето акционерно участие в дружеството.

90. Съдът отбелязва допълнително, че жалбоподателите са внесли множество жалби пред други държавни органи, които са довели единствено до дисциплинарно дело срещу съдия Р.П. (виж параграфи 23 и 40 по-горе).

91. С оглед на предходното Съдът стига до заключението, че процедурите, предлагани от българското право, не предоставят ефективно възмездие на жалбоподателите и не им дават адекватна защита от последиците от решенията за регистрация, които позволяват на частни лица измамно да поемат контрол върху дружеството им (обратното, *mutatis mutandis*, *Bennich-Zalewski*, цитирано по-горе, §§ 94 и 96-97). Следователно жалбоподателите все пак могат да бъдат считани за жертви на нарушение на член 1 от Протокол № 1.

92. Поради това Съдът приема, че е налице нарушение на тази разпоредба в резултат от незаконната намеса в притежанията на жалбоподателите и от това, че държавата не поправя последиците от нея по един ефективен начин, и отхвърля възражението на Правителството за липса на статут на жертва и първият аспект на неговото възражение за неизчерпване на вътрешноправните средства за защита.

III. ОПЛАКВАНИЯ, ПОВДИГНАТИ СЛЕД КАТО НА ПРАВИТЕЛСТВОТО Е ДАДЕНО УВЕДОМЛЕНИЕ ЗА ЖАЛБАТА

93. Съдът отбелязва, че след като Правителството е уведомено за жалбата, в своето становище в отговор на становището на Правителството жалбоподателите се оплакват по член 6, § 1 от Конвенцията във връзка с продължителността и твърдяната несправедливост на делото, заведено от „Моторинженеринг“ ООД и „Витекс“ АД (виж параграфи 6 и 35-39 по-горе). Те твърдят, че тези оплаквания не са нови, тъй като въпросното дело е посочено в първоначалната жалба, в която жалбоподателите вече са се позовали на член 6, § 1 от Конвенцията. От своя страна Правителството твърди, че тези оплаквания са нови и не следва да бъдат разглеждани от Съда.

94. Съдът отбелязва, че в своята първоначална жалба жалбоподателите повдигат оплаквания по член 6, § 1 от Конвенцията (виж параграф 63 по-горе). Тези оплаквания обаче не засягат справедливостта на делото, заведено от „Моторинженеринг“ ООД и „Витекс“ АД, което в този момент е все още висящо пред първоинстанционния съд (виж параграф 36 по-горе). При тези обстоятелства може да бъде счетено, че оплакванията по член 6, § 1 от Конвенцията във връзка със справедливостта и продължителността на това дело, са нови и не са уточнение на първоначалните оплаквания на

жалбоподателите и че поради това не е уместно да бъдат разглеждани отделно на този етап (виж *Nuray Şen v. Turkey* (no. 2), no. 25354/94, §§ 199-200, 30 март 2004 г.; *Melnik v. Ukraine*, no. 72286/01, §§ 61-63, 28 март 2006 г.; *Maznyak v. Ukraine*, no. 27640/02, § 22, 31 януари 2008 г.; *Кунчева срещу България*, № 9161/02, § 18, 3 юли 2008 г.; *Лисев срещу България*, № 30380/03, § 33, 26 февруари 2009 г.; и *Цоньо Цонев срещу България*, № 33726/03, § 24, 1 октомври 2009 г.). Поради това Съдът няма да ги разглежда. Във всеки случай, той вече е разгледал всички съществени аспекти на делото по член 1 от Протокол № 1.

IV. ПРИЛОЖЕНИЕ НА ЧЛЕН 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

95. Член 41 от Конвенцията предвижда следното:

„Ако Съдът установи, че е имало нарушение на Конвенцията или на Протоколите към нея и ако вътрешното право на съответната Високодоговаряща страна допуска само частично обезщетение, Съдът, ако е необходимо, постановява предоставянето на справедливо обезщетение на потърпевшата страна.“

A. Материални вреди

1. *Искове от всички жалбоподатели в качеството им на акционери в МЦФУ*

96. По отношение на материални вреди, жалбоподателите претендират общо 11 663 010 български лева (BGN) (равностойността на приблизително 5 963 202 евро (EUR)), които представляват съразмерното им участие в активите на МЦФУ, най-важният от които е правото да използват държавния обучителен център в Бистрица, предоставен на дружеството през 1990 г. Те стигат до тази сума по следния начин. Според експертно заключение, получено от тях през декември 2009 г. (виж параграф 98 по-долу), справедливата пазарна стойност на правото на ползване по това време е BGN 29 257 000. Тази сума се намалява с двадесет процента, тъй като през юли 1999 г. правото е било вече използвано почти десет години, което представлява двадесет процента от неговата обща продължителност (петдесет години). Получената сума е BGN 23 405 600. Умножена по 49,83 % (общото участие на жалбоподателите в МЦФУ през юли 1999 г.), се получава цифрата BGN 11 663 010.

97. Жалбоподателите твърдят, че вредите за тяхното участие в МЦФУ и дейността на дружеството, които започват през юли 1999 г., са непоправими и не биха могли да бъдат възстановени. Преди това МЦФУ е работело доста добре. След въпросните събития, основната му линия на дейност е изоставена и през 2007 г. и 2008 г. то не представя никакви постъпления от професионални обучения. Броят на

служителите, наети от дружеството, също намалява. Постъпленията преди намесата са били основно благодарение на основния актив на дружеството – правото на ползване на обучителния център в Бистрица. През 1990 г. дружеството е платило пълната стойност на това право и по-късно полага старателно грижи за имота, като инвестира значителни суми за поддръжката и разработването му. Поради това стойността на този актив е една добра насока за материалните вреди, претърпени от жалбоподателите в резултат от намесата в техните акционерни участия.

98. Експертното заключение, представено от жалбоподателите, е изготвено през декември 2009 г. от наети от тях оценители. Докладът, основан на документи и информация, предоставени от жалбоподателите, публично достъпни документи и външна проверка на помещенията в Бистрица, се позовава на два метода за определяне на справедливата пазарна стойност на обучителния център. Първият метод, основан на заместващата стойност на имота, достига до стойността BGN 33 373 800. Вторият метод, основан на сконтираните парични потоци от печалбата от дейностите, които биха могли да бъдат разработени в обучителния център – основно конферентен туризъм – стига до стойността от BGN 25 140 400. След това вещите лица изчисляват средната аритметична стойност на сумите, получени от всеки от двата метода, достигайки до BGN 29 257 100, и после закръгляват тази сума на BGN 29 257 000.

99. Правителството твърди, че исковете са прекомерни и спекулативни. То възразява на позоваването от жалбоподателите на стойността на обучителния център в Бистрица, като посочва, че той е собственост на държавата. Правото на ползване на центъра е предоставено на МЦФУ през 1990 г. при преференциални условия и до 2000 г. е изтекло. Решението, с което Конституционният съд обявява параграф 6 от преходните и заключителни разпоредби на Закона за държавната собственост от 1996 г. за противоконституционен, има бъдещо действие.

100. Съдът повтаря, че решение, в което той намира нарушение, налага на държавата ответник правно задължение да сложи край на нарушението и да било поправи последиците от него по такъв начин, че да възстанови, доколкото е възможно, положението, съществувало преди нарушението (виж, наред с много други източници, *Brumărescu v. Romania* (справедливо обезщетение) [GC], no. 28342/95, § 20, ECHR 2000-I, и *Iatridis v. Greece* (справедливо обезщетение) [GC], no. 31107/96, § 32, ECHR 2000-XI).

101. Въпреки това естеството и степента на справедливото обезщетение, предоставяно от Съда по член 41 от Конвенцията, е в пряка зависимост от естеството на нарушението (виж *Sovtransavto Holding v. Ukraine* (справедливо обезщетение), no. 48553/99, §§ 52 in

limine и 55 *in limine*, 2 октомври 2003 г.; *Тодорова и други срещу България* (справедливо обезщетение), №№ 48380/99, 51362/99, 60036/00 и 73465/01, § 8 *in limine*, 24 април 2008 г.; и *Кушоглу срещу България* (справедливо обезщетение), № 48191/99, §§ 11-15, 3 юли 2008 г.). Освен това, трябва да съществува ясна причинно-следствена връзка между претендираните от жалбоподателя вреди и нарушението (виж, наред с други източници, *Stretch v. the United Kingdom*, по. 44277/98, § 47, 24 юни 2003 г.). В допълнение към това, Съдът се ползва с определено право на преценка при упражняване на правото, предоставено от член 41, както се разбира от прилагателното „справедливо“ и фразата „ако е необходимо“ в неговия текст (виж *Guzzardi v. Italy*, 6 ноември 1980 г., § 114, Series A no. 39). Действително член 41 оправомощава Съда да предостави на увреденото лице такова обезщетение, каквото изглежда подходящо, ако националното право не позволява – или позволява само частично – плащането на обезщетение (виж *Comingersoll S.A. v. Portugal* [GC], по. 35382/97, § 29, ECHR 2000-IV; *Wolkenberg and Others v. Poland* (dec.), по. 50003/99, § 76, ECHR 2007-XIV (извадки); *Тодорова и други* (справедливо обезщетение), цитирано по-горе, § 7; и *Кушоглу* (справедливо обезщетение), цитирано по-горе, § 9). Ако националното право и естеството на претърпяното от жалбоподателя увреждане правят възможно такова овъзмездяване, Съдът взема това предвид съгласно член 41, като понякога прилага подходящо намаляване на присъденото справедливо обезщетение (виж *Тодорова и други* (справедливо обезщетение), цитирано по-горе, §§ 43-46, и обратното *De Wilde, Ooms and Versyp v. Belgium* (член 50), 10 март 1972 г., § 20, Series A no. 14), а понякога изобщо отказва да присъди каквото и да било (виж *Патрикова срещу България*, № 71835/01, §§ 113 и 115, 4 март 2010 г.).

102. В настоящото дело първият аспект на нарушението на член 1 от Протокол № 1 се състои в незаконното постановяване на решение № 9 от Софийски градски съд, което позволява на лица, които нямат нищо общо с дружеството, в което жалбоподателите са акционери, да действат от негово име и да предприемат редица действия, които имат отрицателно въздействие върху акционерните участия на жалбоподателите. Съдът вече констатира, че това не може да бъде сравнено с лишаване от притежания (виж параграф 81 *in fine* по-горе). Вторият аспект на нарушението се състои в произтеклото непредоставяне от държавата на жалбоподателите на подходящи средства, с които да се защитят ефективно срещу действията, предприети от тези лица. Това не може да бъде приравнено на лишаване от притежания. Поради това обезщетението, което подлежи на определяне, не е задължително да отразява идеята за пълно елиминиране на последиците от нарушението. Въпреки това, ако не е

имало нарушение, жалбоподателите, по всяка вероятност, биха запазили своите акционерни участия в дружеството, което би им дало право на плащането на дивиденди и, в случай на ликвидация на дружеството, на съразмерна част от оставащите му активи. Поради това те могат да бъдат разглеждани като претърпели реална загуба на възможност, която трябва да бъде обезщетена от държавата (виж, *mutatis mutandis*, *Sovtransavto Holding* (справедливо обезщетение), цитирано по-горе, §§ 55 *in fine*, 68 and 71, and *Sildedzis v. Poland*, no. 45214/99, § 58, 24 май 2005). Съдът обаче не е в състояние да приеме предложението на жалбоподателите за оценката на размера на това перо вреди, по няколко причини.

103. На първо място, то се основава на предположението, че е необходимо пълно възмездяване, като че ли делото се отнася до лишаване от притежания, какъвто не е случаят. На второ място, Съдът не е убеден, че изчисляването на вредите може да бъде директно основано на стойността през 2009 г. на активите на дружеството, в което жалбоподателите са акционери (виж, *mutatis mutandis*, *Sovtransavto Holding* (справедливо обезщетение), цитирано по-горе, §§ 56 и 72). На трето място, съществува известно съмнение дали след приемането на параграф 6 от преходните и заключителни разпоредби на Закона за държавната собственост от 1996 г., дори ако бъде взето под внимание последващото обезсилване на разпоредбата от Конституционния съд, дружеството продължава да има валидно право по закон върху най-големия и най-важен от неговите активи – правото да използва притежавания от държавата обучителен център в Бистрица (виж параграфи 41-45 и 59-60 по-горе). На четвърто място, Съдът не може да пропусне фактите, че основното действащо лице в измамното придобиване на дружеството на жалбоподателите не са властите, а частни лица и че никой от жалбоподателите не се е опитал да получи обезщетение за вредите, причинени от лицата, които измамно са придобили контрол върху тяхното дружество и така да облекчи своите загуби (виж параграф 86 по-горе). На последно място, изчислението на загубата, претърпяна от жалбоподателите, неизбежно включва определена степен на спекулация (виж, *mutatis mutandis*, *Злинсам, спол. С.р.о. срещу България* (справедливо обезщетение), no. 57785/00, § 43, 10 януари 2008 г., с последващи препратки).

104. С оглед на тези съображения и като се отбелязва, че едно точно изчисление на сумите, необходими за отстраняване на имуществените загуби, претърпени от жалбоподателите, може да бъде възпрепятствано от несигурното в същността си естество на вредите, произтичащи от нарушението (виж, *mutatis mutandis*, *Stretch*, цитирано по-горе, § 49), Съдът счита, че той трябва да се произнесе по сумите, които следва да бъдат присъдени по справедливост. Като взема предвид горепосочените си констатации, както и съответните акции на

жалбоподателите в дружеството (виж параграф 14 по-горе), Съдът им присъжда следните суми, плюс всякакви данъци, които биха могли да им бъдат наложени върху тези суми:

- (i) на „Шести май инженеринг“ ООД – EUR 2 500;
- (ii) на „Моторинженеринг“ ООД – EUR 500;
- (iii) на „Нов бряг“ ООД – EUR 2 400;
- (iv) на „Витекс“ АД – EUR 500;
- (v) на г-н Красимир Костов Евтимов – EUR 12 100;
- (vi) на г-жа Калина Николова Стойчева – EUR 3 900;
- (vii) на г-н Стефан Борисов Стефанов – EUR 2 000;
- (viii) на г-жа Лиляна Николова Галева – EUR 1 000;
- (ix) на г-жа Нели Миткова Александрова – EUR 1 000;
- (x) на г-жа Николина Славева Амзина – EUR 1 000; и
- (xi) на г-н Иван Боянов Божилов – EUR 3 000.

2. Искове от г-н Евтимов в качеството му на изпълнителен директор на МЦФУ

105. Г-н Евтимов, който участва в ръководството на МЦФУ от учредяването на дружеството до свалянето му от съвета на директорите, „назначен“ от Софийски градски съд чрез решение № 9, претендира още BGN 341 725 (равностойността на EUR 174 721) за загуба на заплата и свързани плащания за периода от юли 1999 г. Той твърди, че тази загуба е пряка последица от нарушението на член 1 от Протокол № 1 и не би могла да бъде поправена чрез средствата за овъзмездяване, предоставяни от трудовото право, тъй като отношенията му с дружеството не се уреждат от трудовото право.

106. Правителството твърди, че няма причинно-следствена връзка между претендираната загуба и нарушението, че властите не са се намесили в трудовото правоотношение на г-н Евтимов, че г-н Евтимов не се е възползвал от никое от трудовоправните средства за защита, за да приведе в изпълнение своите трудови права и че искът, бидейки основан на допускането, че г-н Евтимов ще остане изпълнителен директор на МЦФУ до настоящия момент, е спекулативен.

107. Съдът отбелязва, че нарушението, констатирано в настоящия случай, засяга действия и бездействия на държавата във връзка с акционерните участия на жалбоподателите – включително г-н Евтимов – в МЦФУ, не отношенията на г-н Евтимов с дружеството в качеството му на изпълнителен директор. С оглед на това, макар че въпросните събития имат въздействие и върху позицията на г-н Евтимов като ръководно длъжностно лице на дружеството, Съдът не е убеден, че съществува достатъчна причинно-следствена връзка между вредата, която се твърди, че е претърпяна от него и нарушението на член 1 от Протокол № 1 и отхвърля иска му по това перо.

Б. Неимуществени вреди

108. Жалбоподателите, които са физически лица, твърдят, че са претърпели сериозна тревога и разстройство в резултат от несигурността, породена от намесата на държавата в МЦФУ и последвалите промени в дружеството, срещу които властите не са им предоставили навременни и ефективни правни средства за защита. Също така те страдат от загубата на работните им места в дружеството в резултат от уволнението им от новия изпълнителен директор и от пасивното отношение на властите към произволната намеса в техните акционерни участия. Дружествата жалбоподатели, от своя страна, отбелязват, че Съдът вече е приел, че едно търговско дружество може, по принцип, да получи обезщетение за такова увреждане. Те твърдят, че ситуацията ги е поставила в позиция на несигурност и невъзможност да осъществяват дейността си надлежно.

109. На тази база, всеки от жалбоподателите претендира BGN 50 000 (равностойността на EUR 25 565), с изключение на „Шести май инженеринг“ ООД, г-н Евтимов и г-жа Калина Николова Стойчева.

110. „Шести май инженеринг“ ООД претендира BGN 200 000 (еквивалента на EUR 102 258), посочвайки, че то е атакувало по съдебен ред решения №№ 9 и 10 на Софийски градски съд и техните ефекти и е подало редица жалби пред множество държавни органи. Така то е изтърпяло допълнителни трудности, особено с оглед на прекомерната продължителност на производствата срещу двете съдебни решения.

111. Г-н Евтимов също твърди, че е претърпял допълнителни затруднения, тъй като до юли 1999 г. е служил като изпълнителен директор на МЦФУ, а след това е било унижително отстранен от тази позиция в резултат на разглежданите в делото събития. Освен това, подобно на „Шести май инженеринг“ ООД, той е завел жалба срещу решения №№ 9 и 10 и е внесъл жалби пред различни държавни органи. Неговото здраве се е влошило в резултат от стреса, на който е подложен. На това основание г-н Евтимов претендира BGN 300 000 (равностойността на EUR 153 388).

112. Г-жа Калина Николова Стойчева претендира BGN 90 000 (равностойността на EUR 46 016). Тя твърди, че, в качеството си на адвокат, тя е била особено засегната от произволните и незаконни действия на властите и на новото ръководство на МЦФУ. Като съпруга на г-н Евтимов, тя също така е била засегната от стреса, което той е преживял. В резултат от това се е влошило здравословното ѝ състояние.

113. Правителството счита, че искове са прекомерно завишени и че искът на г-жа Стойчева е недопустим.

114. Съдът счита, че жалбоподателите, които са физически лица, трябва да са преживели тревога и разстройство в резултат от нарушението на техните права по член 1 от Протокол № 1. Произнасяйки се по справедливост, той присъжда по EUR 4 000 на г-н Стефанов, г-жа Галева, г-н Божилов, г-жа Амзина и г-жа Александрова. Що се отнася до г-жа Стойчева, Съдът счита, че нейната професия не я поставя в положение, което се различава от това на другите жалбоподатели. Съдът не съзира и достатъчна причинно-следствена връзка между нарушението и среса и страданията на г-жа Стойчева като съпруга на г-н Евтимов и влошаването на здравето ѝ. Затова той ѝ присъжда същата сума както на горепосочените жалбоподатели – EUR 4 000. Що се отнася до г-н Евтимов, Съдът не е убеден, че съществува достатъчна причинно-следствена връзка между нарушението и чувството на неудовлетвореност, което г-н Евтимов може да е претърпял в резултат от загубата на позицията му на изпълнителен директор или влошаването на здравето му. Въпреки това, като взема предвид неговата тревога и чувство на неудовлетвореност в качеството му на акционер в МЦФУ, това, че притежава по-голям дял в дружеството от другите жалбоподатели, и постоянните му усилия да поправи положението, Съдът му присъжда EUR 6 000. Към горепосочените суми трябва да се добавят всякакви данъци, които биха могли да бъдат наложени върху тези суми.

115. Във връзка с исковете, предявени от Дружествата жалбоподатели, Съдът отбелязва, че той действително не е изключил възможността на едно търговско дружество да бъде присъдено обезщетение за нематериални вреди, които могат да включват пера по иска, които са в по-голяма или по-малка степен „обективни“ или „субективни“. Сред тях, следва да бъдат взети предвид репутацията на дружеството, несигурността в планирането и вземането на решения, нарушаването на управлението на дружеството и накрая, макар и в по-малка степен, тревогите и неудобството, причинени на членовете на ръководния екип (виж, наред с други източници, *Comingersoll S.A. v. Portugal* [GC], no. 35382/97, §§ 32-36, ECHR 2000-IV; *Sovtransavto Holding* (справедливо обезщетение), цитирано по-горе, §§ 78-81; and *Dacia SRL v. Moldova* (справедливо обезщетение), no. 3052/04, § 60, 24 февруари 2009 г.). В настоящия случай обаче няма индикации, че разглежданите събития са засегнали отрицателно по някакъв значителен начин репутацията, планирането и вземането на решения или управлението на „Моторинженеринг“ ООД и „Витекс“ АД, за които притежаването на акции в МЦФУ не изглежда да е централна част от дейността им (обратното *Dacia SRL*, цитирано по-горе, § 61). Що се отнася до „Шести май инженеринг“ ООД и „Нов бряг“ ООД – дружества, които са изцяло собственост на г-н Евтимов и г-жа Стойчева (виж параграф 1 по-горе) – Съдът не счита, че те са

претърпели нематериални вреди в допълнение към претърпените от тези двама жалбоподатели. В светлината на тези съображения, Съдът заключава, че констатирането на нарушение представлява достатъчно справедливо обезщетение за каквито и да било нематериални вреди, които са претърпени от четирите Дружества жалбоподатели.

В. Разноски

116. Жалбоподателите претендират EUR 3 220 за четиридесет и шест часа правна работа от техния законен представител, г-жа Маргаритова-Вучкова, при почасова ставка от EUR 70, след съобщаването на настоящата жалба. В подкрепа на тази претенция те представят договор за адвокатски хонорар и два графика. Те искат всяка сума, присъдена по тази точка, да бъде платени директно по банкова сметка на г-жа Маргаритова-Вучкова.

117. В допълнение към това, жалбоподателите претендират EUR 1 820 за работата, извършена след съобщаването на жалбата от друг адвокат, който не ги представлява пред Съда. В подкрепа на тази претенция те представят графици, които не са подписани от този адвокат.

118. Жалбоподателите претендират още: а) EUR 1 200, платени от тях за правни услуги, получени във връзка с изготвянето на жалбата им; б) BGN 1 311,70 (равностойността на EUR 670,66), за пощенски разходи и превод на документи; и в) BGN 3 000 (равностойността на EUR 1 534), за такси, платени за експертното заключение, представено в подкрепа на техните искове за материални вреди (виж параграф 98 по-горе). В подкрепа на тези претенции те представят съответните разписки.

119. Правителството счита, че исковете за съдебни разноски са прекомерни. То смята, че при преценката на размера на присъдената сума, Съдът следва да вземе предвид правилата, уреждащи сумите, плащани на адвокати за тяхното явяване пред националните съдилища. Освен това, то твърди, че разходите за експертното заключение не са били необходими с оглед на това, че то се отнася за стойността на обучителния център в Бистрица, който е държавна собственост.

120. Според практиката на Съда, разноските, претендирани по член 41, трябва да са били действително и по необходимост направени и разумни като размер. Когато се разглежда иск за справедливо обезщетение, Съдът не е обвързан от националните мащаби или стандарти (виж, като скорошен източник, *Милва и други*, цитирано по-горе, § 125 *in limine*, с допълнителни препратки). В настоящия случай, като се имат предвид горепосочените критерии, Съдът присъжда EUR 2 500 за адвокатския хонорар на г-жа Маргаритова-Вучкова. Тази сума следва да бъде директно платена по банкова сметка на г-жа

Маргаритова-Вучкова. Съдът присъжда изцяло разходите, посочени в параграф 118 по-горе, в общ размер на EUR 3 404,66, като констатира, че те са били необходими и действително извършени и изглеждат разумни като размер. Те следва да бъдат платени директно на жалбоподателите.

121. От друга страна, Съдът не е убеден, че сумите за услугите на друг адвокат след съобщаването на жалбата (виж параграф 116 по-горе) са действително и по необходимост платени, с оглед на това, че този адвокат не е представлявал жалбоподателите пред Съда и не е подписал граfiците, представени от тях. Съответно Съдът отхвърля тези искове.

Г. Лихва за забава

122. Съдът намира за уместно, лихвата за просрочване да се базира на пределната лихва по заеми на Централната европейска банка, към която следва да се добавят три процентни пункта.

ПО ТЕЗИ СЪОБРАЖЕНИЯ, СЪДЪТ ЕДИНОДУШНО

1. *Решава* да заличи делото от списъка в частта му, която се отнася до г-н Георги Фердинандов Митев;
2. *Решава* да присъедини към разглеждането по същество въпросите дали жалбоподателите все още могат да претендират, че са жертви на твърдяното нарушение на член 1 от Протокол № 1 и дали жалбоподателите е следвало да използват правните средства за защита, предложени от Правителството в първия аспект на неговото възражение за неизчерпване;
3. *Отхвърля* втория и третия аспекти на възражението на Правителството за неизчерпване на вътрешноправните средства за защита;
4. *Обявява* за допустимо оплакването по член 1 от Протокол № 1;
5. *Приема*, че е налице нарушение на член 1 от Протокол № 1 и *отхвърля* възражението на Правителството за загуба на статута на жертва и първия аспект на възражението му за неизчерпване;
6. *Приема*,

а) че държавата ответник следва да плати, в срок от три месеца, считано от датата, към която решението стане окончателно по смисъла на член 44 § 2 от Конвенцията, следните суми, които се конвертират в български лева по курса, който е в сила към датата на плащане:

- (i) на „Шести май инженеринг“ ООД, EUR 2 500 (две хиляди и петстотин евро) като обезщетение за имуществени вреди, плюс всякакви данъци, които биха могли да бъдат наложени върху тази сума;
- (ii) на „Моторинженеринг“ ООД, EUR 500 (петстотин евро) като обезщетение за имуществени вреди, плюс всякакви данъци, които биха могли да бъдат наложени върху тази сума;
- (iii) на „Нов бряг“ ООД, EUR 2 400 (две хиляди и четиристотин евро) като обезщетение за имуществени вреди, плюс всякакви данъци, които биха могли да бъдат наложени върху тази сума;
- (iv) на „Витекс“ АД, EUR 500 (петстотин евро) като обезщетение за имуществени вреди, плюс всякакви данъци, които биха могли да бъдат наложени върху тази сума;
- (v) на г-н Красимир Костов Евтимов, EUR 12 100 (дванадесет хиляди и сто евро) като обезщетение за имуществени вреди и EUR 6 000 (шест хиляди евро) като обезщетение за неимуществени вреди, плюс всякакви данъци, които биха могли да бъдат наложени върху тези суми;
- (vi) на Г-жа Калина Николова Стойчева, EUR 3 900 (три хиляди и деветстотин евро) като обезщетение за имуществени вреди и EUR 4,000 (четири хиляди евро) като обезщетение за неимуществени вреди, плюс всякакви данъци, които биха могли да бъдат наложени върху тези суми;
- (vii) на г-н Стефан Борисов Стефанов, EUR 2 000 (две хиляди евро) като обезщетение за имуществени вреди и EUR 4 000 (четири хиляди евро) като обезщетение за неимуществени вреди, плюс всякакви данъци, които биха могли да бъдат наложени върху тези суми;
- (viii) на Г-жа Лиляна Николова Галева, EUR 1 000 (хиляда евро) като обезщетение за имуществени вреди и EUR 4 000 (четири хиляди евро) като обезщетение за неимуществени вреди, плюс всякакви данъци, които биха могли да бъдат наложени върху тези суми;
- (ix) на Г-жа Нели Миткова Александрова, EUR 1 000 (хиляда евро) като обезщетение за имуществени вреди и EUR 4 000 (четири хиляди евро) като обезщетение за неимуществени вреди, плюс всякакви данъци, които биха могли да бъдат наложени върху тези суми;

(х) на Г-жа Николина Славева Амзина, EUR 1 000 (хиляда евро) като обезщетение за имуществени вреди и EUR 4 000 (четири хиляди евро) като обезщетение за неимуществени вреди, плюс всякакви данъци, които биха могли да бъдат наложени върху тези суми;

(xi) на г-н Иван Боянов Божилов, EUR 3 000 (три хиляди евро) като обезщетение за имуществени вреди и EUR 4 000 (четири хиляди евро) като обезщетение за неимуществени вреди, плюс всякакви данъци, които биха могли да бъдат наложени върху тези суми; и

(xii) заедно на всички жалбоподатели, EUR 5 904,66 (пет хиляди деветстотин и четири евро и шестдесет и шест цента), плюс всякакви данъци, които биха могли да бъдат наложени върху тази сума на жалбоподателите, за разноси, EUR 2 500 (две хиляди и петстотин евро) от които следва да бъдат платени по банковата сметка на г-жа Маргаритова-Вучкова, а остатъкът, EUR 3 404,66 (три хиляди четиристотин и четири евро и шестдесет и шест цента) – на самите жалбоподатели;

б) че от изтичането на гореспоменатите три месеца до плащането се дължи обикновена лихва върху горните суми в размер, равен на пределната лихва по заеми на Централната европейска банка за периода на просрочие плюс три процентни пункта;

7. *Отхвърля* останалата част от претенциите на жалбоподателите за справедливо обезщетение.

Изготвено на английски език и съобщено писмено на 20 септември 2011 г., в съответствие с член 77, §§ 2 и 3 от Правилника на Съда.

Лоурънс Ърли
Секретар

Николас Браца
Председател